

สันติคือคุณภาพสูงสุดของจิตใจมนุษย์

ความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์นั้นกำหนดได้ด้วยจิตใจแห่งสันติ

จิตใจแห่งสันติหมายถึงจิตใจซึ่งสะอาดบริสุทธิ์ ปราศจากความขุ่นมัวด้วยความขุ่นใจต่างๆ เช่น ความกลัว ความโลภ ความโมโห และความไม่เข้าใจแจ่มแจ้งในภาวะที่เป็นจริงแห่งชีวิต

สันติที่แท้จริงนั้นเกิดขึ้นด้วยปัญญาอันแจ่มใส นั่นหมายถึงการยกระดับจิตใจทั้งหมดให้กลืนเป็นเนื้อเดียวกันกับความจริงของภาวะแห่งชีวิต

ชีวิตมักถูกเข้าใจว่าเป็นเพียงร่างกายและจิตใจของบุคคลแต่ละคนเท่านั้น แต่หากพิจารณาด้วยปัญญาอันลึกซึ้งแล้วจะพบว่าร่างกายของเราไม่ได้แยกออกจากสภาวะแวดล้อมทั้งหมด แต่คนเรายังไม่เห็นความเชื่อมโยงระหว่างร่างกายของตนกับสรรพสิ่ง ซึ่งก็เพราะขาดปัญญาที่แจ่มใส

แท้จริงแล้วร่างกายเราเกี่ยวข้องกับบรรพบุรุษหลายหมื่นหลายแสนคนที่ถ่ายทอดพันธุกรรมและกระแสแห่งชีวิตมาเป็นหมื่นๆปี แท้จริงแล้วร่างกายเราจึงเกี่ยวข้องกับมนุษย์คนอื่นด้วยการถอดแบบของร่างกายของมนุษย์อวดตารออกจากกันและกัน แท้จริงแล้วเราเกี่ยวข้องกับดวงอาทิตย์ด้วยการอาศัยความร้อนในการเกิดและการดำรงอยู่ เราเกี่ยวข้องกับแผ่นดิน ต้นไม้ อากาศ แม่น้ำ และความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆทั้งหมดอยู่เสมอ

แต่ใจที่คับแคบด้วยความไม่เข้าใจชักจูงให้เราเข้าใจไขว่ไขว่ไปว่าร่างกายเราอยู่ได้ด้วยตัวของมันเองโดยไม่ต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสิ่งใด และใจที่คับแคบมักจะยกตนเองแยกออกจากสรรพสิ่งที่อุปถัมภ์ค้ำจุนการดำรงอยู่ของตัวมันเองและพยายามเอาชนะสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวด้วยการยึดถือเอาความปรารถนาของตนเป็นที่ตั้ง

สันติย่อมไม่สามารถดำรงอยู่ในจิตใจที่คับแคบเช่นนี้ เพราะจิตใจที่คับแคบย่อมปรารถนาสิ่งต่างๆให้เป็นไปตามใจตน และใจที่คับแคบเช่นนี้จะสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดขึ้นจากภายในไปกระทบกระทั่งความเป็นไปภายนอกอยู่อย่างไม่หยุดยั้ง ภาวะดังกล่าวย่อมทำให้เกิดการเบียดเบียน การข่มเหงรังแก การเสียดแทงปะทะกันอยู่เสมอๆ

แต่จิตใจซึ่งอิมเอบด้วยปัญญาเพราะความเข้าใจแจ่มแจ้งว่าร่างกายเราหรือตัวเราเป็นส่วนเล็กๆที่ดำรงอยู่ได้ในความสัมพันธ์โยงใยอย่างอุปถัมภ์ค้ำจุนหนุนนอมกันของสรรพสิ่ง จิตใจเช่นนี้จึงปราศจากแรงปรารถนาและเป็นภาวะจิตใจที่ผ่องแผ้วและเบิกบานด้วยสันติ

จิตใจที่สันติด้วยปัญญาอย่างลึกซึ้งย่อมปฏิบัติกับสรรพสิ่งด้วยความอ่อนโยนและขอบคุณ จิตใจเช่นนี้จึงแผ่ความสงบสุขและเกื้อกูลแก่สรรพสิ่งที่เกี่ยวข้อง และบุคคลใดสามารถครอบครองและรักษาจิตใจเช่นนี้ไว้ได้ย่อมเป็นมนุษย์แห่งโลก ไม่ใช่เป็นแค่มนุษย์แห่งความปรารถนา เขาจึงเป็นบุคคลที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง

รศ.ดร.โสริช โพธิ์แก้ว

8 ม.ค. 2551

